

İstiklal Marşı'nın Dilinde Yaşayan Anlamlandırma Dünyası

The World Of Meaning In The Language Of Turkish National Anthem

Özgür Kasım AYDEMİR*

Öz

İstiklal Marşı, Türk milletinin kültürüne ve tefekkür birikimine bağlı, tarihî köklere dayalı kadim medeniyet tasavvuru üzerine inşa edilmiş bir metindir. Bu yönüyle, başta eserin şairi Mehmed Âkif Ersoy olmak üzere, bestekârı Osman Zeki Üngör sadece Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi sınırları içerisinde değil Türk milletinin kültür ve gönül coğrafyasında da sahiplenilerek yaşatılmaktadır. Makalede, müzikal unsurlar değerlendirilmemiş olup eserin dilinden hareketle, genelde dilbilimin ve felsefenin özelde ise anlambiliminin ve dil felsefesinin sınırları içerisinde incelemeye dayalı değerlendirmelerde bulunulmuştur. Böylelikle, Mehmed Âkif Ersoy'un kendisini sahibi olarak görmediği millî belleğin ve iradenin edebî yansıması olan İstiklal Marşı'nın anlam odaklı dilbilimsel özellikleri ve zenginlikleri betimlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İstiklal Marşı, Mehmed Âkif Ersoy, Türk Dili, Dilbilim, Anlambilim.

Abstract

The Turkish National Anthem is a national text built on the legacy of ancient civilization based on historical roots, based on the culture and accumulation of the Turkish nation. In this aspect, particularly the work of the poet Mehmet Âkif Ersoy, including, composer Osman Zeki Üngör are also kept alive only by appropriating the cultural and geographical heart of the Turkish nation, not in the political borders of the Republic of Turkey. In the article, musical elements were not evaluated and based on the language of the work, evaluations were made within the in generally limits of linguistics and philosophy, and specially semantics and philosophy of language. Thus, the

* Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Denizli / TÜRKİYE. E-posta: okaydemir@gmail.com Orcid No: 0000-0003-2297-3607

meaning-oriented linguistic features and richness of the National Anthem, which is the literal reflection of the national memory and will, which Mehmet Âkif Ersoy does not see as the owner, was tried to be described and evaluated.

Key Words: *National Anthem, Mehmed Âkif Ersoy, Turkish Language, Linguistics, Semantics.*

Giriş

Milletimizin istiklali uğruna ölümsüzleşen aziz şehedaya minnet ile...

Millî marşlar, bağımsız devlete sahip olmanın bildirgesi olduğu kadar, devletin temel değerlerini ve kurucu iradesini de edebiyat ve müzik gibi iki sanat dalının kesişiminde sunabilen kolektif bilinç habitusudur. Bu doğrultuda Türkiye Cumhuriyeti'nin millî marşı olan "İstiklal Marşı" da devletin millî, manevi dayanaklarını gerekçeli olarak Türkçenin imkânlarından yararlanarak ifade etmiş ve Türkçenin yankılandığı her coğrafyada (hatta İstiklal Marşı, sadece Türkiye Cumhuriyeti'ne kalben yakınlık duyup saygı besleyen ancak farklı ülkelerin sınırları içerisinde yaşayan Türkler tarafından değil uluslararası ilişkiler bağlamında devletin resmî teması vesilesiyle en azından ilgili programlarda icra edilmektedir.) 1921'den günümüze sahiplenilerek okunagelmıştır. Bu sahiplenişin başlıca gerekçesi, bir anlamda kurucu iradeyi temsil eden Türk milletinin Türkiye Cumhuriyeti devleti dışında da yaşatılan düşünsel ve kültürel varlığıdır. Nitekim İstiklal Marşı, milletin kültürüne ve tefekkür birikimine bağlı, tarihi köklere dayalı kadim medeniyet tasavvuru üzerine inşa edilmiş millî bir metindir. Bu yönüyle, başta eserin şairi Mehmed Âkif Ersoy olmak üzere, bestekârı Osman Zeki Üngör sadece Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi sınırları içerisinde değil Türk milletinin kültür ve gönül coğrafyasında da sahiplenilerek yaşatılmaktadır. Ancak makalemizde müzikal unsurlar değerlendirilmemiş olup eserin dilinden hareketle, genelde dilbilimin ve felsefenin özelde ise anlambiliminin ve dil felsefesinin sınırları içerisinde incelemeye dayalı değerlendirmelerde bulunulmuştur. Böylelikle, Mehmet Âkif Ersoy'un kendisini sahibi olarak görmediği millî belleğin ve iradenin edebî yansıması olan İstiklal Marşı'nın anlam odaklı dilbilimsel özellikleri ve zenginlikleri betimlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bir devletin bağımsızlığı, kurucu iradenin özgün (Türk milleti için aynı zamanda köklü sıfatını da kullanabiliriz) anlamlandırma evreninin de bağımsızlığı demektir. Bu yönüyle "Tüm tarih, tüm kültür dünyası, anlamdaki yorumdan yorumdaki anlama gidiş ve geçişlerce belirlenmiştir. İnsan olmak anlam yaratmak, yaratılan anlamların yöneliminde yaşamak, yaşananları yorumlamaktır. Bu ise insan için bir dil yaratmak ve yarattığı dil ile kendi dünyasını kurmakla aynı şeydir (Özlem 2009: 35)."

Mehmed Âkif Ersoy, yakın kökleri Özbekistan'ın önemli ve tarihî

medeniyet merkezlerinden Buhara'ya dayanan Emine Şerif Hanım ile aslen Kosova'nın İpek şehrinde olan İpekli-zâde Tahir Efendi'nin oğlu olarak belirtilen coğrafyaların da can verip beslediği dönemin başkenti ve kültür merkezi İstanbul'da 20 Aralık 1873'te dünyaya gelmiştir. Emperyalizmin iç ve dış paydaşları ile birlikte Osmanlı Devletine yönelik işgal ve yağma faaliyetlerini yoğunlaştırmış oldukları bir dönemde, kendi kimliğini öz değerleri üzerine inşa eden ve bundan asla ödün vermeyen Mehmed Âkif, Türkçenin ve Türk edebiyatının güçlü bir temsilcisi olduğu kadar tarihin her döneminde hürriyet ve erdem timsali olmasına rağmen yok edilmeye çalışılan Türk kültürünün de müstesna bir savunucusu ve hizmetkârı olmuştur. Bu doğrultuda sarsılmaz bir imanla mücadele eden ve bu uğurda mücadele etmenin faziletine inanmış bir dava adamı için, kendisinin mahir olduğu edebiyat da belirtilen bağlamda bir işlev ve öneme sahiptir. Şiirlerini *Safahat* adlı kitabında toplayan Mehmed Âkif, kendisinin "istiklal şairi" olarak anılarak mukaddes bir ölümsüzlük kapısını aralamasına sebep olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin İstiklal Marşı'nı, eserin kendisine değil millete ait olması kanaatiyle kitabına almamıştır. Şüphesiz ki; emperyalist saldırılar altında milletini, yeni ve bağımsız bir devlet yapılanması altında örgütleyerek İstiklal Marşı'nın yazılabilmesi sonucuna zaferle ulaştıran Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ve Cumhuriyetin kurucu felsefesine katkı sunmuş mütefekkir, devlet adamı ve edebiyatçı kimliklerine de sahip olan dönemin Maarif Nazırı Hamdullah Suphi Tanrıöver'in de Türk milletinin "İstiklal Marşı" ile bütünleşmesinde özel ve öncü bir yeri vardır. Bilindiği üzere İstiklal Marşı'nın seçimi, öncelikle devlet eliyle düzenlenmiş olan ilk yarışmaya dayalı olarak başvuruda bulunulan 724 eserin de birinciliğe layık görülmemesiyle sonuçlanmıştır. Bu noktada Türk Ocakları'nın uzun yıllar genel başkanlığını da üstlenmiş olan dönemin Maarif Nazırı Hamdullah Suphi Tanrıöver'in özel gayreti sonucunda 500 liralık ödül dolayısıyla yarışmaya katılmayarak bu uğurda bir ödülün verilmesini doğru bulmayan Mehmed Âkif, yarışmaya katılmaya ikna edilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki görüşmelerde, *Hâkimiyet-i Milliye* gazetesinde, Taceddin Dergâhı'nda ve evinde ("Ben ezelden beridir hür yaşadım hür yaşarım" mısrasıyla başlayan kıtasını uykudan uyanıp yer yatağının yanındaki duvara kurşun kalemle yazacak kadar kendini bu sorumluluğa adanmıştır) yazdığı İstiklal Marşı 7 Şubat 1921'de tamamlanmıştır (Çağbayır 2009). Eserin seçimi Hamdullah Suphi Tanrıöver'in de üye olarak yer aldığı ve başkanlığını Gazi Mustafa Kemal'in yürüttüğü komisyonda birinci seçilen eser sonucu Mehmet Âkif öncesinde aldığı kararın gereği olarak ödülü almayıp Müslüman kadınların ve çocukların eğitimi ve iş bulması amacıyla bağışlamıştır. Nihayetinde, kahraman ordumuza ithaf edilen eser, "millî hatip" unvanı ile anılan Hamdullah Suphi Tanrıöver tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde coşkun alkışlar altında iki kez okunarak 12 Mart 1921'de Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin İstiklal Marşı olarak kabul

edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin resmî, millî marşı olmasının yanında ülke sınırları dışındaki gönül coğrafyasında da müstesna bir değerle, saygıyla ve coşkunlukla okunan İstiklal Marşı, bu benimsenme ile yaklaşık 100 yıldır bütün Türk milletince sahiplenilmiş bir kimlik bildirgesi ve kültür hazinesi niteliğindedir. Bu doğrultuda, çalışmada Türk kültür hazinesi olarak değerlendirilebilecek olan "İstiklal Marşı"nın anlam dünyası üzerine dilsel veri tabanı ile sınırlı olmak kaydıyla dilbilim ve felsefe ekseninde çözümlenmelerde bulunulmaya çalışılmıştır.

İnceleme ve Değerlendirme

Yeni kurulmuş olan devletin bağımsızlığının (müzikle bütünleşmiş) edebî temsilcisi niteliğindeki İstiklal Marşı, yukarıda da ifade edildiği üzere "kahraman ordumuza" ithaf edilmiştir. Bu yönüyle eserdeki ilk anlamsal vurgu sadece ordu-millet bütünlüğüne değil, "ordu-millet-devlet bütünlüğü"nedir. Bütünlüğün kilit noktası, milletçe ve onun meydana getirdiği siyasi teşekkül olarak devletçe de "ordumuz" kavram alanıdır. (Bizim) Ordumuz sahiplenmesiyle belirtilen inşa edici ve bütünleştirici gücün en önemli vasfı -ithafta da belirtildiği üzere- kahramanlığıdır. İstiklal Marşı, ithaf ifadesini de barındırdığı için belirtilen anlam alanının sonrasında başlamaz; bu anlam evreni onun başlangıcını oluşturmaktadır. Başlangıç, giriş yahut ilk ifade, gerek iletişim felsefesinde gerekse işlevsel anlambilim kuramlarında da belirtildiği üzere güçlü bir özgül ağırlığa sahiptir¹. Güzel sanatlar alanında veya günlük iletişimsel kurguda başlığa, ilk ifadeye, ilk görüntüye vs. ilk anlambirime verilen önem de bir anlamda belirtilen önemin tezahürü olarak değerlendirilebilir.

Kahraman ordumuza ifadesi ve ithafı ile bir anlamda; ordu, millet ve devlet bütünlüğünün aslı unsuru olarak seslenen milletin (Zira İstiklal Marşı'nın sahibi Âkif'in ifadesiyle "millet"tir.) eş kimliği olan ordusuna yüklediği en temel vasıf olan kahramanlığın doğal sonucu olarak öncelikle korkulmaması gerektiği vurgulanmış olmaktadır. Kahraman orduya sunulan İstiklal Marşı, tıpkı muhtaç olunan kudreti bir başka yerde aramanın beyhudeliğini bildiren Mustafa Kemal Atatürk'ün *Gençliğe Hitabe*'sinde olduğu üzere güçlü bir öz güven telkini barındırmakta ve "Korkma!" haykırışıyla başlamaktadır. Böylelikle istiklalin kapısı, kahraman ordumuzun korkusuzluğu ile aralanmaktadır.

İlk kıtada sahiplenme yönüyle de bakiliği vurgulanan sancağın sahibi, aynı kıtada yine sahiplenilerek aidiyet bilinci ve bütünlüğü ile tasavvur edilerek belirtilmiş olan "milletim" kavram alanıdır. İkinci kıtada ise millet adlandırmasının kavramsal karşılığı sınırlandırılarak, müphemlikten arınmış hâlde, bağımsızlık uğruna kanlarını dökmüş, canlarını vermiş olan "kahraman ırkım" adlandırmasıyla açıkça tanımlanmıştır.

1 Ayrıntılı bilgi için bk. Açıkgöz 1997 ve Bourdieu 1991.

Bayrak, bağımsız vatan toprağının yönetsel karşılığı olan devletin temsilcisidir. Bu doğrultuda İstiklal Marşı'nın ilk kıtasında devletin sahibi ve varlık gerekçesi olan “millet”, temel özellikleri arasındaki “ocak tütürmesi”, “Hakk’a tapması” gibi tarihî kültür kodlarıyla vasıflandırılarak bir anlamda bütüncül tarih anlayışı ile yeni devletin derin köklerine vurgu yapılarak anılmıştır. Nitekim tarihî kültür kodları üzerinden bildirilen bu kararlılık, İstiklal Marşı'nın ilk beyti olan “Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak; Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.” ifadesinde de son beyti olan “Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet; Hakkıdır Hakk’a tapan milletimin istiklal.” ifadesinde de bir anlamsal bütünlük içerisinde ilk ve son manzum sözceleri oluşturmaktadır.

İstiklal Marşı'nın anlam odağındaki kültür kodlarına yönelik olarak kullanılan şu sözler, geçiş değerleri ve bağlamları ile işlevsel bir veri niteliğindedir:

İfade	Geçiş Değeri ve Özel Bağlam
Korkma	2 (sadece olumsuzluk ekiyle)
Kurban ol-	1 [bayrak(la temsil edilen mukaddesat) için]
Milletim	4 (1. teklik kişinin sahiplenmediği bir kullanım bulunmamaktadır.)
İrkım	2 (1. teklik kişinin sahiplenmediği bir kullanım bulunmamaktadır.)
Vatan+	3 (“cennet vatan” ifadesi 2 kez, 1. teklik kişinin sahiplendiği “vatanım” ifadesi 1 kez kullanılmıştır.)
Yurdum	3 (1. teklik kişinin sahiplenmediği bir kullanım bulunmamaktadır.)

Emredici bir üslupla korku kelimesinin sadece bir anlamda değillesmesi olan korkusuzluk merkezli anlam eşiğiyle başlayan İstiklal Marşı'nda, dine dayalı bir karşılığa sahip olup bir kez kullanılmış olan “kurban ol-” ifadesinin tek gerekçesi, bağımsızlıkla varlık alanını oluşturabilecek bayraktır. Bu yönüyle, bayrakla somutlanarak temsil edilen mukaddesatın istiklali uğruna kurban olmak olumlulanmaktadır. Dört kez kullanılan millet ve iki kez kullanılan ırk sözcük kökleri sadece birinci teklik kişi iyelik ekiyle, yani ben merkezli sahiplenici özne ile anılmaktadır. Dolayısıyla İstiklal Marşı'nın anlam evreninde modernizmin cazip ötekiliği bir tarafa, çokluk kişi eklerine dayalı topluluk göndermesi dahi bulunmamaktadır. Özne, kenetlenmiş birliktelikten öte vahdet kavram alanı etrafında “yek vücud” bir kurgu ile sunulmuştur ki bu da insanın konumlanışı bağlamında doğu-batı ontolojik farklılığının özgün bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Aynı doğrultudaki birinci teklik kişi ile imlenen özne, İstiklal Marşı'nda yurt kavramını da bütünlükle, paylaşmaksızın sahiplenecek kadar muktedirdir, faildir. Bu yönüyle yine özne modernist düşüncenin üretimi olan kitle formuyla değil “ben”liği ile ele alınmış ve edilgen değil etken bir yapıda sunulmuştur. Bir anlamda özne/insan kavram alanı, modernist saldırılar

karşısında bilinçle inşa edilmiş İstiklal Marşı'nda konumlanarak Kurtuluş Savaşı'nın izdüşümünü medeniyet tasavvuru bilinci ile oluşturmuştur.

Doğrudan kişi adlarının geçmediği İstiklal Marşı'nda yer alan zamirlerin kullanımı da anlamsal çözümlemede önemli bir dilsel veri özelliğine sahiptir. Teklik kişi zamirlerinin 14 kez kullanımına karşın metinde çokluk zamirleri kullanılmamıştır. Bir anlamda çoğulculuk karşısında tek vücut hâlini almış ordu-millet-devlet yapılanması teklik kişi zamirlerinin kullanımıyla da desteklenmiştir. Beş kez kullanılmış olan ben kişi zamiri sadece ilgi ekli hâliyle metinde yer alarak tamlayan işleviyle kullanılırken “benim” tamlayanlarının tamlananları ise “milletim (3 kez), “iman dolu göğsüm gibi serhaddim” (1 kez) ve “yurdum” olmuştur. Bu bağlamda sahiplenme ilişkisi vurgulanan 1. teklik kişi zamirinin sahip oldukları yine mukaddesat unsurları olarak karşımıza çıkmaktadır. “Sen” ve “sana” ifadelerinin üçer kez kullanıldığı metinde 3. teklik kişi zamiri olan “o” ise millet, bayrak ve Allah ile birer kez ilişkilendirilerek metinde işletilmiştir ki bu doğrultuda öznenin maddi evrende değil de manevi evrende konumlanması, semantik bağlamda tutarlı bir bütünlük arz etmektedir.

Milletin fertleri bir kez de Türkçe kökenli “arkadaş” adlandırmasıyla karşılanmıştır. Bu doğrultuda milletin fertlerinin temel özelliklerinden birisinin de birbirlerine arkasını dönecek kadar güven duymaları yönüyle emin olmaları töre ve din ile de desteklenebilecek kimlik kodları ile vurgulanmıştır.

Ortak anlam evreni içerisinde işletilen kelimeler ile geçiş değerlerini müteakip tabloda görebilmekteyiz:

Kelime	Kullanım Değeri	Kelime	Kullanım Değeri
Şehid (oğlu)	1	Ezan	1
Şüheda	3	Din	1
Toprak	2	Secde	1
Fışkı-	2	Tap-	1
Ruh	2	Hürriyet	1
Hüda	1	Hür	3
İlah	2	İrkım	2
Hakk	3	Kan+	3
İman	1		

“Şehid oğlu” ifadesi birlikte kullanıldığı nida unsuruyla da anlamca desteklendiği üzere, bu özellik, muhatabın ayırt edici vasfı olarak kullanılırken aynı zamanda seslenen milletin fertlerine yönelik köken bilincinin mukaddes bir merteye ile olan bağı ve devamlılığı da vurgulanmıştır. Zira iki kez kullanılmış “toprak” kelimesi, her iki kullanımında da şühedayı barındırması yönüyle mukaddes ve müşfik bir

manevi imge olarak kullanımıyla, belirtilen anlamsal kurguyu bütünlemiş ve güçlendirmiştir. “Fıskır-” kelime tabanı ise, belirtilen bağlamdaki geçmişin, gelecek zamana yönelik de aynı coşkunlukla var olacağına yönelik ümit ve güven telkini işleviyle anlamlandırılabilir. Nitekim gelecek ve geniş zaman formlarıyla olan kullanımı ile, bir anlamda, baki olan itici unsur olan maneviyatı zaman üstünlüğü de belirtilmiştir.

“İbadet et-” yerine Türkçe kökenli “tap-” adlandırmasının kullanıldığı İstiklal Marşı'nda belirtilen eylemin tek muhatabı ise Hüda, İlah ve Hakk kelimeleri ile karşılanmıştır. Bu ifadelerin seçimini göstergebilimsel bağlamda Charles S.Perce ya da Roland Barthes temelindeki bir gösteren-gösterilen ayrımıyla değerlendirmenin öncesinde ve üstünde kendine has bir tür yorumbilim geliştirmiş olan Paul için Ricoeur²'un sembol ve onun anlambilimsel kesiti terimleriyle ilişkilendirebiliriz. Anlam evreninin eskicil kategorisyanonlarının kesinlik ve derinlik oluşturucu farklı kavram alanları ayırdına katkı sunduğunu belirten Ricoeur (2007: 73), (İstiklal Marşı'nın manevi anlam habitusunu oluşturan kelime kadrosunda da kullanıldığı üzere) için “*sembolik anlam yalnızca aslî anlamı –bu aslî anlam artı anlama ulaşmamızın yegâne aracıdır- yoluyla ikincil anlamına ulaşabileceğimiz şekilde oluşur. Sonuçta aslî anlam, anlamın anlamı olarak ikinci anlamı verir. Bu özellik sembol ile alegori arasındaki farklılığı işaret eder. Alegori işini bitirir bitirmez elimine edilebilen retorik bir işlemdir.*” Sembolik kullanımın köken ve soyutluk bağlamlı özgünlüğü itibarıyla, İstiklal Marşının retorik terimi ile, bu marş ile bağımsızlığını anlamlandıran milletin de retor terimi ile anılması mümkün değildir. Bu yönüyle bilgiye ve hatta özgün, derinlikli bilgisi dolayısıyla bilgeliğe verilen değerle örtüşen bir medeniyet tasavvurunun devamı iradesi de eserin dilinde yaşatılmaktadır.

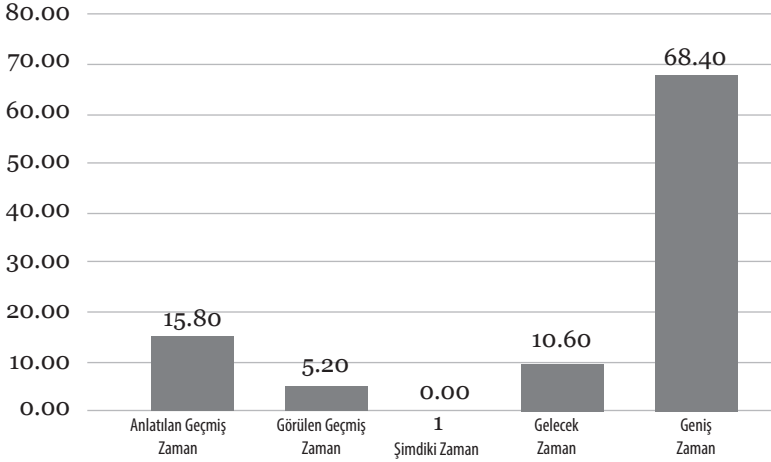
Âkif, İstiklal Marşı'nın bir anlamda yazılma gerekçesi olan hürriyet kavramını da metnin bütünlüğüyle uyumlu olarak, başlangıcı “ezel” kelimesiyle ifade edilen köken bilinci üzerine kullanmıştır. Hürriyet olmadan yaşamının dahi gerçekleşmeyeceği metnin tamamında vurgulanmıştır. Üç kez geçen “hür” kelimesi, her üç işletim bağlamında “yaşa-” fiil köküyle kullanılmıştır. “Yaşa-” fiil kökü ise anlatılan geçmiş zaman eki, görülen geçmiş zaman eki ve geniş zaman eki ile kullanılmıştır. Bu doğrultuda, uzak geçmişte ve müşahade edilen yakın geçmişte var olan hürriyetin bir ara tehlikeye girmiş olmakla birlikte, tüm zaman formlarına hükmeden geniş zaman kullanımıyla daimi varlık alanı vurgulanmıştır.

“İrk” kavramının “ırkım” kelimesiyle sahiplenilmiş kullanımıyla birlikte kan 3 kullanımında ise (kanlarımız, kanlarımız, kanlı yaşam) helal edilmesi gereken değerlerin mücessem hâli kavram alanı karşımıza çıkmaktadır

2 Schleiermacher ve Gadamer'in romantist hermeneutiği ile Derrida'nın (ve Caputo'nun) yapısökümü ve Habermas'ın eleştirel teorisi arasında dialojik ya da hermeneutik olarak da adlandırılacak felsefi hermeneutik özgün teorisyeni sıfatıyla anlamı “yeniden” inşa etme müteşebbisi olan düşünürdür (Ricoeur 2007).

ki bu bağlamda ele alındığında, “ırkım” kelimesiyle işletilen anlam evreni içerisinde yine manevi unsurlar değerler evreninin sınır çizgileri ile ırkı bütünlemektedir. Bu yönüyle madde karşısında mânâyı seçmekle yetinmeyip inşa etmiş olan bir tarihî bakiyenin devamında olmuş İstiklal Marşı'nın bireysel oluşturucusunun olmadığı, millete ait olduğu göz önünde bulundurulduğunda, merhum Prof. Dr. İsmail Çetişli'nin konu ile ilgili konferanslarında İstiklal Marşı'nın destan metni olarak değerlendirilebileceği önermesine ilaveten belirtilen gerekçelere dayalı olan eserin aynı zamanda bir hikmet özelliği taşıdığını ifade edebiliriz. Nitekim; “*Hikmet, kollektif tefekkürün en yüksek eseridir. (...) Kollektif tefekkürün hikmet haline gelmesi onun artık kendine mahsus bir felsefe, bir dünya görüşü yaratabileceğini, rationnel kıymeti kazandığını ifade eder. Her hikmet, bütün bir milletin ırkî seciyesi tarafından meydana getirilmiş olan, fakat üzerinde hiçbir şahsın ayrıca hissesi olmayan amelî bir felsefedir* (Ülken 2004: 46).”

İstiklal Marşı'nın anlam odaklarının zaman karşısındaki belirtilen konumu, eserin genelindeki zaman eklerinin kullanımıyla da bütünlük sergilemektedir:



%21'lik geçmiş zaman işletiminin çoğunluğunun uzak geçmişe yönelik oluşu tarihî köken bilinciyle ilişkilendirilebilecekken anı yaşama ya da anlık olana hitap etme amacının olmayışı şimdiki zamanın işletilmemesiyle somutlanmıştır. Gelecek zamanın %10,6, en yoğun kullanılan geniş zamanın ise %68,4 oranında kullanımı ise geleceğe yönelik bildirimleri barındırmakla birlikte, yine zamanın sınırlandırıcılığına (Gelecek zaman kavramında da bir tehdit vardır.) yönelik bir başkaldırı ile tetiklenmiş hürriyet kavramının daimi varlık alanı ile ilişkilendirilebilir. Anlamın yaşanmışlar üzerinden geniş zamandaki ontolojik varlığı, maddeden bağımsız öznel var olma kipi ile açıklanabilir. Millî temsil özelliğine sahip metnimizde, bu öznel varoluş kipinin münşisi topyekün Türk milletidir

ve bu yönüyle kavram alanını kendisi anlamlandırabilen fail bir öznel varoluşun epistemolojik varlığını temsil etmektedir. “*Epistemolojik anlam ifadelerine uygulanırken, varlıkbilimsel anlam dünyadaki varlık türlerinin var olma kiplerinin statüsüne işaret eder* (Searle 2006: 54).” Bu yönüyle ele alındığında İstiklal Marşı'nda yönetsel bağımsızlığını elde edebilme erkini ispat etmiş Türk milletinin tarihten gelen faillığının anlamlandırma sürecini de kapsadığı ve bu tarihî bütünlüğün günümüzdeki tezahürünün İstiklal Marşı'nın yazılma gerekçesi olan Türkiye Cumhuriyeti olduğu hükmüne ulaşılabilir.

Türkçede türleri itibariyle kelimeler, temelde isimler ve fiiller olmak üzere ikiye ayrılır. (Ünlem, bağlaç gibi sözcükler de isim grubunda değerlendirilmiştir.) İstiklal Marşı'nın 10 kıtasında da dillerin genel kullanım mantığına uygun olan isim tabanlı sözcükler, fiil tabanlılara göre daha sık kullanılmıştır. Ancak genel itibariyle yaklaşık ¼ oranındaki yüksek sayılabilecek fiil tabanlı kelime kullanımını, eserin anlamsal coşkunluğuna eşlik eden aksiyoner yapısıyla ilişkilendirebiliriz. İstiklal Marşı'ndaki kelimelerin türlerine göre kullanım değerleri müteakip tabloda sunulmuştur:

Kıta	İsim Tabanlı	Fiil Tabanlı	Toplam
1	19	6	25
2	21	6	27
3	14	10	24
4	21	5	26
5	17	7	24
6	14	9	23
7	19	5	24
8	19	2	21
9	19	5	24
10	24	4	28
Toplam	187 (%76,02)	59 (%23,98)	246(%100)

Vurgulanan coşkun ruh anlama yönelik belirsizlikle örtüşemez. Nitekim İstiklal Marşı'nın dilsel birimlerinde de anlam son derece açıklıkla kullanılmıştır. Dört kez yinelenen “gibi” benzetme edatı bağlamı itibariyle belirsizliğe karşılık gelen bir anlambirim olarak değil anlamsal vurguyu arttıran/perçinleyen bir teşbih unsuru işleviyle kullanılmıştır. Belirtilen açık ve hatta keskin anlam metinde dokuz kez kullanılan kuvvetlendirme eki ile de işlevsel bir bütünlük arz etmektedir. Anlamın belirginliği, ufuk çizgisinde, düşünce dünyasında da varlığını korumaktadır ki belirtilen soyut evrenlerin sınır çizgileri olarak değerlendirilebilecek olan ufuk, aynı zamanda bir savunma hattı ya da kalkınma işleviyle eserde yer almaktadır.

Sonuç

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin millî bağımsızlık bildirgesi olarak da değerlendirilebilecek olan İstiklal Marşı, özdeşairinin karakteriyle genelde ise Türk milletinin karakteriyle uyumlu bir bütünlük arz etmektedir. Bu bütünlük ifadelerin içeriğinde de dilsel kullanım biçiminde yâni üslubunda da görülebilmektedir. Bu bağlamda güçlü ve tutarlı anlam örgüsünün hiçbir çelişki ya da belirsizlik göstermeksizin en küçük anlam birimlerce de desteklenmesi Âkif'in dil üstadı oluşu ile açıklanabilir. Zira dilsel yapısı güçlü olmayan bir metnin anlam evreninin güçlü olması, anlam evreni güçlü olmayan bir metnin insanların maneviyatında karşılık bularak yer edinmesi beklenemez ki İstiklal Marşı'nın, Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında dahi coşkun bir sevgi ve saygı ile söylenmesine sebep olan manevi kenetlenmede, anlam evreni yaşatan ve yansıtan güçlü dil kullanımı önemli bir yere sahiptir. İstiklal Marşı'nın dil evreninde yaşatılan anlam dünyasından ziyade bir anlamlandırma ilkesidir. Bu ilkenin yeni değil köklü oluşu, modernizme kartşit köklerinin varlığı Cumhuriyet'in kurucu ilkeleri ve onun galebe çaldığı emperyalist saldırı karşısındaki kültür ve anlam dünyası kalkanı özelliği ile ötüşmektedir. Bu yaşam felsefesini barındıran anlamlandırma atmosferinin tarihsel kökleri ile birlikte İstiklal Marşı bir hikmet metni özelliği de taşımaktadır.

Kaynakça

İstiklal Marşı.

Açıkgöz, H. Mustafa, 1997, İletişim Felsefesine Giriş, Muğla.

Aydemir Özgür Kasım, 2011, "Günümüz Kültür ve İktidar İlişisini Dil Bilimi ile Felsefe Ekseninde Okumak", Düşünce Dünyasında Türkiz Dergisi, Ankara, S 10, s. 57-65.

Bourdieu Pierre, 1991, Language and Symbolic Power (Translated by Gino Raymond and Matthew Adamson), Harvard University Press.

Çağbayır Yaşar, 2009, Bayrak Mücadelemiz ve İstiklal Marşı, İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Özlem Doğan, 2009, Anlamdan Geleneğe, Kimlikten Özgürlüğe, İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Ricoeur Paul, 2007, Yorum Teorisi Söylem ve Artı Anlam, İstanbul: Paradigma Yayıncılık.

Searle John R., 2006, Zihin Dil Toplum, Çeviren: Alaattin Tural, İstanbul: Litera Yayıncılık.

Ülken Hilmi Ziya, 2004, Türk Tefekkürü Tarihi, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.